

บทความ

หัวข้อ	การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ปกรณ์ ปรียากร
ชื่อนักศึกษา	นางสาวดาวใจ ปิ่นะกาตาโพธิ์
หลักสูตร	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2566

หัวข้อ	การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ปกรณ์ ปรียากร
ชื่อนักศึกษา	นางสาวดาวใจ ปิ่นกะตาโพธิ์
หลักสูตร	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยแจกแบบสอบถาม ไปยังประชากรคือคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 210 ราย ใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41 - 50 ปี มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 10 ปี และเป็นคณะกรรมการชุมชน 3 - 6 ปี

2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ด้านภาพรวม พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .195) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .494)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .269)

2.3 ด้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .314)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .280) ตามลำดับ

3. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานน้อย และการจัดทำแผนชุมชนมีจำกัด ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมในการอบรม การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและแก้ปัญหาของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมมีกรอบระยะเวลา และด้านงบประมาณในการดำเนินการตรวจสอบยาก

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม คณะกรรมการชุมชน การจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

Title	Participation of the Community Committee in Preparing the Community Plan of Bang Khun Thian District, Bangkok Metropolitan Administration
Advisor	Assoc. Prof. Pakorn Priyakorn, Ph.D.
Name	Daojai Peenakatapho
Degree	Master of Public Administration
Academic year	2023

Abstract

The objective of this research paper focused on the level of participation of the community committee in preparing the community plan of Bang Khun Thian District, Bangkok Metropolitan Administration. In this research, questionnaires were distributed by collecting from the 210 community committees in preparing the community plan of Bang Khun Thian District, Bangkok Metropolitan Administration. In this research, descriptive statistics were used to find basic statistics such as frequency and percentage to explain basic information, general characteristics of the sample and to find the mean and Standard Deviation.

The research result revealed that

1. Most community committee members are male, aged 41 - 50 years, education less than a Bachelor's Degree, living in the community more than 10 years, being a community committee member 3 - 6 years.

2. Opinions of the community committee a high level ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .195), when considering each item by arranging the average values from highest to lowest, in order as follows:

2.1 The opinions on participation in decision making at the highest level ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .494).

2.2 The opinions on participation in receiving benefits opinions at a high level ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .269).

2.3 The opinions on participation in operations at a high level ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .314).

2.4 The opinions on participation in evaluation at a moderate level ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .280).

3. The problems and obstacles regarding the participation of the community committee in preparing the community plan for Bang Khun Thian District, Bangkok Metropolitan as follows. The community plan for Bang Khun Thian District, Bangkok Metropolitan express their opinion as follow In terms of participation in decision making there is little participation in decision making. In terms of participation in activities less involved in working time to participate in various community planning activities is limited. In terms of participation in receiving benefits no time to participate in training the preparation of a community development plan cannot respond to the needs and problems of the community. There are few benefits. And In terms of participation in the evaluation project operations or activities have a limit time frame. The budget for conducting the audit is difficult.

Keyword : participation, community committee, preparing community plan, Bang Khun Thian District, Bangkok Metropolitan Administration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้พัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ซึ่งได้ให้ความสำคัญในเรื่องที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการทุน ที่ดินและทรัพยากรภายในชุมชนด้วยตนเอง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยการเสริมสร้างพลังทางสังคมในการพัฒนาและบริหารจัดการชุมชนด้วยการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยเฉพาะการเสริมสร้างศักยภาพให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ได้ด้วยตนเองให้เหมาะสมกับกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงและศูนย์กลางความเจริญของประเทศ

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงและเป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศไทย และยังเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มีหน้าที่จัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีการแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 50 เขต โดยแต่ละเขตจะมีสำนักเขตที่มีบทบาทสำคัญในการบริการประชาชน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปกครอง การทะเบียน การ

จัดทำแผนพัฒนาเขต การสาธารณสุขปกอก และการก่อสร้างอื่น ๆ การส่งเสริมการฝึกและประกอบอาชีพ การส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการศึกษา การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การบำรุงรักษาศิลปะ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การสาธารณสุข การดูแลรักษาที่สาธารณะ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ การจัดเก็บรายได้ การบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครหรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยแบ่งส่วนราชการประกอบด้วย ฝ่ายปกครอง ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายรายได้ ฝ่ายการคลัง ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ ฝ่ายโยธา ฝ่ายเทศกิจ และฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม

สำนักงานเขตบางขุนเทียนเป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพมหานคร มีสภาพพื้นที่ของเขตเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย การค้า และอุตสาหกรรม ในขณะที่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตเกษตรกรรม และมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากเป็นเขตเดียวของกรุงเทพมหานครที่มีพื้นที่ติดกับอ่าวไทย (เป็นระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร) และมีป่าชายเลน มีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 2 แขวง ประกอบด้วย แขวงแสมดำ และแขวงท่าข้าม มีชุมชนจำนวน 51 ชุมชน มีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 451 คน คณะกรรมการมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน เป็นผู้นำชุมชน และบทบาทที่สำคัญคือการพัฒนาชุมชนของตนเอง ให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง และก้าวหน้า

ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และสิ่งแวดล้อมตามความต้องการของคนในชุมชน รวมถึงการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในสังคม

ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564 ได้กล่าวถึงหน้าที่หลักของคณะกรรมการชุมชน คือ การพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและระดมทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดประชุมในชุมชนหรือเวทีสาธารณะ เพื่อพัฒนาชุมชน การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การประสานงานและดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายองค์กร หน่วยงานราชการ องค์กร และหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนและหน้าที่อื่น ๆ อีกหลายประการ ซึ่งจะเห็นได้ว่า คณะกรรมการชุมชนนั้น มีบทบาทและมีอิทธิพลที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชน นอกจากต้องทำหน้าที่ต่าง ๆ ในตำแหน่งคณะกรรมการชุมชนแล้ว ยังเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน ที่รู้จักพื้นที่และคนในชุมชนเป็นอย่างดี รวมถึงเป็นผู้ที่เหนี่ยวนำให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนอีกด้วย

การพัฒนาชุมชน จะต้องมีการวางแผนชุมชนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนนั้น ๆ โดยมีคณะกรรมการชุมชนมีบทบาทหน้าที่และมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาชุมชน แต่จากภาพรวมในอดีตที่ผ่านมาการจัดทำแผนชุมชนในการบริหารจัดการชุมชนในพื้นที่เขตบางขุนเทียนไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจากสถิติ การจัด

ประชุมคณะกรรมการชุมชนประจำเดือน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชน ได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กิจกรรมต่าง ๆ ของทางราชการ และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แจ้งปัญหาความเดือดร้อน ความต้องการของชุมชน พร้อมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมหาแนวทางดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 – เดือนกันยายน พ.ศ. 2565 การเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการชุมชนยังมีจำนวนเฉลี่ยต่อครั้ง ประมาณ 70-80 คน เมื่อเทียบสัดส่วนของคณะกรรมการชุมชนที่ต้องมาทั้งหมด 102 คนตามการกำหนดการส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุม ชุมชนละ 2 คน จากจำนวนชุมชน 51 ชุมชน (สำนักงานเขตบางขุนเทียน, [ออนไลน์], 2566) จำนวนผู้ที่มีส่วนร่วมในการเข้าประชุม 70 กว่าเปอร์เซ็นต์ ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ของส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไป และและบางคนเป็นพนักงานประจำ ซึ่งมีฐานะปานกลางถึงยากจน วิถีชีวิตของประชาชนจึงทุ่มเทไปกับการทำมาหาเลี้ยงชีพและไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และไม่ได้สนใจในเรื่องของการพัฒนาชุมชน อีกทั้งการจัดทำแผนชุมชนยังอยู่ในวงจำกัด ไม่ครอบคลุมทุกด้านทำให้สะท้อนถึงปัญหาของการวางแผนชุมชนที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาและการหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนหรือการหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนและยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องที่ทำให้คณะกรรมการชุมชนแต่ละชุมชนมีระดับความร่วมมือที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามหากคณะกรรมการชุมชนให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนจะทำให้การจัดทำแผนชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สามารถแก้ไขปัญหาคือความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง สามารถดึงศักยภาพของชุมชนมาพัฒนาชุมชนได้ดียิ่งขึ้น แนวทางการมีส่วนร่วมมีทั้งหมด 4 รูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้ของ Cohen and Uphoff (1980 อ้างถึงในกัญญาณีย์ กาพักดี, 2557) มาใช้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร และนำผลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในการเป็นผู้นำของคนในชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนให้ เป็นชุมชนที่เข้มแข็งสร้างความสามัคคีและเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในการบริหารจัดการและบริการ เพื่อความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการ

จัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้านคือ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 451 คน (สำนักงานเขตบางขุนเทียน, [ออนไลน์], 2566)

3. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้าและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน กุมภาพันธ์-สิงหาคม 2566

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ชุมชนที่จัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชนพ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นชุมชนสังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน จำนวน 51

ชุมชน (สำนักงานเขตบางขุนเทียน, [ออนไลน์] , 2566)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
2. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อให้เป็นแนวทางในส่งเสริมกระบวนการจัดทำแผนชุมชนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน
4. ทราบถึงผลการศึกษาเสนอผู้บังคับบัญชาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของคณะกรรมการชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุมชน หมายถึง บริเวณที่มีกลุ่มคนอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวพันกัน และชุมชนตามกฎหมายอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

แผนชุมชน หมายถึง โครงการ/กิจกรรมที่เกิดขึ้นจากคนในชุมชนการรวมตัวกันเพื่อจัดทำแผนขึ้นมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเองโดยให้เป็นไปตามความต้องการของคนในชุมชนและสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาที่ชุมชนที่กำลังเผชิญอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนโดยตรงหรือเป็นแผนงานหรือกิจกรรมทางเลือกที่เกี่ยวกับการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน

คณะกรรมการชุมชน หมายถึง ตัวแทนของสมาชิกชุมชน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกชุมชนตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564

การพัฒนาชุมชน หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างมีแบบแผนทั้งทางกายภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม อนามัยและจิตใจ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

การมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาชุมชน หมายถึง การเปิดโอกาสในประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในลักษณะของการเข้าร่วมในการตัดสินใจร่วมดำเนินการร่วมรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในสังคม หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ให้ประชาชนพึ่งตนเองและพัฒนาตนเอง โดยให้ผู้นำชุมชน ประชาชน และกลุ่มต่าง ๆ รวมตัวเพื่อประกอบกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาตรงตามความต้องการอย่างแท้จริง

ชุมชนฐานเมือง หมายถึง ชุมชนที่มีลักษณะของบ้านเรือนอยู่รวมกันค่อนข้างหนาแน่นแต่ไม่แออัดมีสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการคมนาคมสะดวก

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาชุมชนและร่วมตัดสินใจกำหนดการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรใน

ท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนได้ร่วมกันออกแรงในการทำโครงการ/กิจกรรมร่วมสนับสนุนทรัพยากรสินหรือมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ จากการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรม

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมเข้าไปตรวจสอบการปฏิบัติงานของจากโครงการ/กิจกรรม พัฒนาในชุมชนที่ดำเนินการตามแผนพัฒนาชุมชนที่วางไว้ คณะทำงานมีส่วนในการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้รวมถึงการหาแนวทางแก้ไขปัญหาหลังการติดตามประเมินผล

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเอกสารต่างๆ เพื่อกำหนดเป็นกรอบและแนวทางในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดการจัดทำแผนชุมชน
4. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของ

สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย มีทั้งความหมายที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน ตามความเข้าใจของแต่ละบุคคล ดังต่อไปนี้

“การมีส่วนร่วม” หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจ และปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทุกระดับ ร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชน ชุมชนและเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่

สุทธิ วรประดิษฐ์ (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปมีขั้นตอนทั้งสิ้น 5 ขั้นตอนคือ

1. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน
2. การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต
3. การกำหนดกิจกรรม
4. การดำเนินกิจกรรม
5. การประเมินผลกิจกรรม

ซึ่งเป็นขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วม ที่ให้ความสำคัญโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางโดยมีหน่วยงานภาครัฐคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวกเท่านั้น

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมไว้หลากหลายทั้งที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันตามความเข้าใจในแต่ละบุคคล เช่น

Cohen and Uphoff (1980 อ้างถึงใน กัญญาณีย์ กาพักกดี, 2557) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมว่าประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จะเห็นได้ว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการตัดสินใจมีความสำคัญมาก เนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล และจากการปฏิบัติการก็มีผลกระทบต่อ การรับ ผลประโยชน์และการประเมินผล ขณะเดียวกัน การปฏิบัติการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผลยังส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจด้วย

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมไว้หลากหลายทฤษฎี ทั้งที่คล้ายและแตกต่างกันตามความเข้าใจของแต่ละบุคคล เช่น

Cohen and Uphoff (1980 อ้างถึงใน กัญญาณีย์ กาพักกดี, 2557) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปในขั้นตอนการตัดสินใจไม่ได้หมายความว่า เป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการปฏิบัติการด้วยการตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของ

ผลประโยชน์และการประเมินผลในกิจกรรมการพัฒนาด้วย จะเห็นว่าการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องกับเกือบโดยตรงกับการปฏิบัติและเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย โดยที่ผลประโยชน์นั้นเป็นผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้น นอกจากนี้ก็จะมีผลสะท้อนกลับ จากการประเมินผลและการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ขั้นตอนการตัดสินใจ เป็นประการสำคัญ ซึ่งในแนวทางการมีส่วนร่วมนี้มุ่งให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่มีบทบาทในทุกๆเรื่อง ไม่ใช่กำหนดให้ประชาชนปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่จะคิด ซึ่งแนวความคิดนี้มีกรอบพื้นฐานและวิเคราะห์การมีส่วนร่วม

แนวคิดการจัดทำแผนชุมชน

ความหมายของแผนชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553) ได้ให้ความหมายแผนชุมชนว่าหมายถึง กิจกรรมพัฒนาที่เกิดขึ้นจากคนในชุมชนที่มีการรวมตัวกันเพื่อทำแผนขึ้นมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง ให้เป็นไปตามความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกันได้ โดยคนในชุมชนได้มาร่วมกันคิด ร่วมกำหนดแนวทางและกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน โดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพิงภายนอกด้วยการคำนึงถึงศักยภาพด้านทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็น

หลัก ซึ่งบางกิจกรรมที่ชุมชนไม่สามารถทำเองได้ ก็สามารถขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกได้ โดยชุมชนเสนอแผนชุมชนเข้าเป็นแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือแผนงาน/โครงการของทางราชการได้ แผนชุมชนมีชื่อเรียกแตกต่างกันตามความเข้าใจของแต่ละท้องถิ่นอาจเรียกแผนแม่บทชุมชน แผนชุมชนพึ่งตนเอง แผนชีวิต เป็นต้น

แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน

ฉาญิกา แสนธรรม (2562) ในการจัดทำแผนชุมชนเกิดจากปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์เกิดปัญหาต่างๆ มีความสลับซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การแก้ปัญหาจำเป็นต้อง มีความรอบคอบ โดยคำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้านและปัญหาที่เป็นต้นเหตุหลักๆ โดยต้อง มีความรอบรู้และต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย จะต้องสร้างการเรียนรู้ร่วมกันตั้งแต่กระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสรุปทเรียน จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกคนยอมรับซึ่งกันและกัน การรวมตัวของประชาชนที่หลากหลาย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดองค์ความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวาง เป็นการเสริมพลังซึ่งกันและกัน สร้างโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังต้องสร้างการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนฐานราก ให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิหน้าที่และบทบาทในการจัดการทรัพยากรสาธารณะของตนมากขึ้น ทำให้ท้องถิ่นเข้มแข็ง

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

ประวัติความเป็นมา

บางขุนเทียน เป็นหนึ่งในห้าสิบเขตของกรุงเทพมหานคร สภาพพื้นที่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของเขตเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยการค้า และอุตสาหกรรม ในขณะที่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตเกษตรกรรมและมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากเป็นเขตเดียวของกรุงเทพมหานครที่มีพื้นที่ติดกับอ่าวไทย (เป็นระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร) ยังมีป่าชายเลนหลงเหลืออยู่

ที่ตั้ง อาณาเขต

เขตบางขุนเทียนตั้งอยู่ทางใต้สุดของกรุงเทพมหานคร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่การปกครองต่าง ๆ เรียงตามเข็มนาฬิกา ดังนี้

- **ทิศเหนือ** ติดต่อกับเขตบางบอนและเขตจอมทอง มีทางรถไฟสายวงเวียนใหญ่-มหาชัย คลองวัดสิงห์ คลองสนามชัย คลองวัดกก คลองบัว (คลองตาเปล่ง) และคลองตาสุกเป็นเส้นแบ่งเขต
- **ทิศตะวันออก** ติดต่อกับเขตทุ่งครุและอำเภอพระสมุทรเจดีย์ (จังหวัดสมุทรปราการ) มีคลองบางมด คลองรางแม่น้ำ คลองรางด้วน (คลองสวน) คลองรางกะนง คลองนา และคลองขุนราชพินิจใจ (คลองกง) เป็นเส้นแบ่งเขต
- **ทิศใต้** จรดอ่าวไทย
- **ทิศตะวันตก** ติดต่อกับตำบลพันท้ายนรสิงห์และตำบลบางน้ำจืด อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร มีแนวแบ่งเขตการปกครองระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดสมุทรสาคร คลองบางเสาธง แนวแบ่งเขตการปกครองระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดสมุทรสาคร คลองสอง คลองแยกพะเนียง คลองตาแม่น้ คลองแสมดำใต้ และคลองแสมดำเหนือเป็นเส้นแบ่งเขต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉาญกา แสนธรรม (2562) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ เมื่อพิจารณาสามารถแยกเป็นด้าน ได้ดังนี้ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนพัฒนาชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหาความต้องการของชุมชนและกำหนดวิธีการแก้ปัญหาของชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแผนงาน/โครงการในการพัฒนาชุมชนต่อที่ประชุมสมาชิกในชุมชนและน้อยที่สุดคือการได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนพัฒนาชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การได้มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการต่างๆในการปฏิบัติงานตามแผนชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและน้อยที่สุดคือ

การได้เข้ามามีส่วนร่วมในการใช้แรงงานหรือบริการทรัพยากรเพื่อนำไปพัฒนาชุมชน 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนพัฒนาชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โครงการ/กิจกรรมต่างๆในแผนพัฒนาชุมชนส่งผลให้เกิดการพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ แผนพัฒนาชุมชนสามารถตอบสนองต่อความต้องการและแก้ปัญหาของประชาชนได้ และน้อยที่สุดคือ โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในแผนพัฒนาชุมชนส่งผลให้เกิดการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ของประชาชนมากขึ้น 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนพัฒนาชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า จากผลการติดตามประเมินงานแผนพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การได้มีส่วนร่วมติดตามการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดและน้อยที่สุดคือ การได้มีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมให้อยู่ในกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้

จำริญ ฤาตะนาน และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชายทะเลบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชายทะเลบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านอนามัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ ข้อเสนอแนะ

แนวทางในการมีส่วนร่วมนั้น ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้กล่าวคือ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ให้ความสำคัญต้องการของชุมชนเข้าร่วมตัดสินใจในการกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นให้ดีขึ้นในแต่ละด้านส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและชุมชนสามารถเข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบายจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดโดยใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980 อ้างถึงใน กัญญาณีย์ กาพักกดี, 2557) มีทั้งหมด 4 รูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังภาพประกอบที่ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยศึกษา “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร” ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 51 ชุมชน จำนวน 451 คน (สำนักงานเขตบางขุนเทียน, [ออนไลน์], 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 210 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970)

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยขอความร่วมมือโดยการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร แจกและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 210 ชุด โดยชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และลงรหัสข้อมูล ก่อนจะนำไปวิเคราะห์วิธีทางสถิติต่อไปเพื่อหาคำตอบของการวิจัย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ การศึกษาจาก หนังสือ ตำราเรียน บทความ เว็บไซต์ต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ตและงานวิจัยที่มีผู้จัดทำไว้ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้มีประโยชน์และผู้วิจัยสามารถนำมาต่อยอดการศึกษาค้นคว้าให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะเป็นตัวเลขมาตราส่วนประมาณค่า (Numerical Rating Scale) เป็นการวัดเพื่อแสดงระดับมี 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และ 5. ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการชุมชน

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยได้ทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 210 ชุด โดยการเก็บข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการลงรหัส (Coding) แล้วนำมาประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

วิธีจัดกระทำกับข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เรียบร้อยแล้วมาลงรหัสในกระดาดบันทึกรหัส (Coding Sheet)

2. ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนน ดังนี้ นำคะแนนดังกล่าวไปใช้อธิบายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เพื่อจำแนกให้เป็นกลุ่มที่แตกต่างกัน โดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดหมายถึงระดับคะแนน 5

ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากหมายถึง

ระดับคะแนน 4

ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

หมายถึงระดับคะแนน 3

ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยหมายถึง

ระดับคะแนน 2

ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

หมายถึงระดับคะแนน 1

ใช้เกณฑ์วัดระดับช่วงชั้นของอันตรภาคช่วงชั้นที่เท่ากันแต่ละช่วง ค่าเฉลี่ยที่ให้ช่วงคะแนนมีสูตรดังนี้

ความกว้างของอันตรภาคชั้น =

ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด — ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด

จำนวนชั้น

แทนค่า จากสูตร

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

ดังนั้น ค่าเริ่มต้นของช่วงชั้นที่ 1 ถึง 5 ที่ได้จะได้ค่าเฉลี่ยดังนี้

ระดับ 1 มีค่าเท่ากับ	1.00 -
1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด	
ระดับ 2 มีค่าเท่ากับ	1.81 -
2.60 หมายถึง ระดับน้อย	
ระดับ 3 มีค่าเท่ากับ	2.61 -
3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง	
ระดับ 4 มีค่าเท่ากับ	3.41 -
4.20 หมายถึง ระดับมาก	
ระดับ 5 มีค่าเท่ากับ	4.21 -
5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด	

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา

4. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และ 5. ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการชุมชน

ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ด้านภาพรวม พบว่าคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ณาฎิภา แสสนธรรม (2562) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการ

ทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ เมื่อพิจารณาสามารถแยกเป็นด้าน ได้ดังนี้ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการทำแผนพัฒนาชุมชนเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหาความต้องการของชุมชนและกำหนดวิธีการแก้ปัญหาของชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแผนงาน/โครงการในการพัฒนาชุมชนต่อที่ประชุมสมาชิกในชุมชนและน้อยที่สุดคือการได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนพัฒนาชุมชนเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การได้มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการต่างๆ ในการปฏิบัติงานตามแผนชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและน้อยที่สุดคือการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการใช้แรงงานหรือบริจาคทรัพย์เพื่อนำไปพัฒนาชุมชน 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ระดับการ

มีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนพัฒนาชุมชนเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในแผนพัฒนาชุมชนส่งผลให้เกิดการพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ แผนพัฒนาชุมชนสามารถตอบสนองต่อความต้องการและแก้ปัญหาของประชาชนได้ และน้อยที่สุดคือ โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในแผนพัฒนาชุมชนส่งผลให้เกิดการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ของประชาชนมากขึ้น 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าค่าสูงสุดคือมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนพัฒนาชุมชนเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขปัญหามาจากผลการติดตามประเมินงานแผนพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การได้มีส่วนร่วมติดตามการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และน้อยที่สุดคือ การได้มีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมให้อยู่ในกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้

จำเริญ ถาดะนาน และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชายทะเลบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชายทะเลบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านอนามัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ ข้อเสนอแนะแนวทางในการมีส่วนร่วมนั้น ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการ หรือ

กิจกรรมต่างๆ องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้กล่าวคือ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ให้ความสำคัญต้องการของชุมชนเข้าร่วมตัดสินใจในการกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นให้ดีขึ้นในแต่ละด้าน ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและชุมชนสามารถเข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบายจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น

สรุปผล

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่า คณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41 - 50 ปี มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 10 และส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการชุมชน 3 - 6 ปี

2. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ด้านภาพรวม พบว่า คณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93, S.D. = .195$)

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25, S.D. = .494$)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17, S.D. = .269$)

2.3 ด้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .314)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .280) ตามลำดับ

3. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานน้อย และการจัดทำแผนชุมชนมีจำกัด ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมในการอบรม การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและแก้ปัญหาของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมมีกรอบระยะเวลา และด้านงบประมาณในการดำเนินการตรวจสอบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ควรประชาสัมพันธ์กิจกรรมการต่างๆ ให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการต่างๆ ในการปฏิบัติงานตามแผนชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ ควรจัดกิจกรรมสำหรับทุกเพศ ทุกวัย

มีกิจกรรมที่เหมาะสมกับคนในชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง มีความเสมอภาค

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรมีกล่องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัด และแสดงความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมยังมีข้อบกพร่องหรือปัญหาอะไรบ้าง ทุกครั้งหลังจากทำกิจกรรม เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ดีขึ้นและตรงกับความต้องการของประชาชน

ให้คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมติดตามการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน ในพื้นที่อื่น ๆ หาข้อเปรียบเทียบของผลการศึกษาระดับพื้นที่

2. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน ในประเด็นอื่น ๆ

3. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับวางแผนพัฒนาจัดทำแผนชุมชน

บรรณานุกรม

เอกสาร

สุธี วรประดิษฐ. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด. สำเนาเอกสารสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด.

วารสาร

จำเริญ ถาดะนาน และคณะ. (2564). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรม การพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชายทะเลบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ” วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 4 (2) : 118-219.

บทนิพนธ์

กัญญาณีย์ กาฬภักดี. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รุ๊ด ตำบลไม้รุ๊ด อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัญญา แสนธรรม. (2562). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทาแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

หนังสือภาษาอังกฤษ

Cohen, J. M. and Uphoff, N. T. (1980). **Rural Development Participation : Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation.** Cornell: Ithaca.

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. [ออนไลน์]. (2566). เขตบางขุนเทียน เข้าถึงได้จาก : <https://th.wikipedia.org>. (สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566).

สำนักงานเขตบางขุนเทียน [ออนไลน์]. (2566). ข้อมูลทั่วไปของเขตบางขุนเทียน เข้าถึงได้จาก : <http://www.bangkok.go.th>. (สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. [ออนไลน์]. (2566). แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. เข้าถึงได้จาก : <https://www.nesdc.go.th>. (สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566).